

Manuální anotace a sběr dat pro automatickou extrakci referencí ze soudních rozhodnutí

**Jakub Harašta
Jaromír Šavelka**

Podpořeno Grantovou agenturou ČR v rámci projektu GA17-20645S (Exaktní hodnocení
aplikační relevance judikatury)

Cesta je cíl

„Pojďme dělat citační analýzu pomocí NLP.“

- I. Anotační konvence jako výsledek úvodní fáze výzkumu
- II. Zjednodušení konvence
- III. Ověřování
- IV. Výběr dokumentů
- V. Proces a anotace
- VI. Sjednocování anotací

Část I. Anotační konvence.

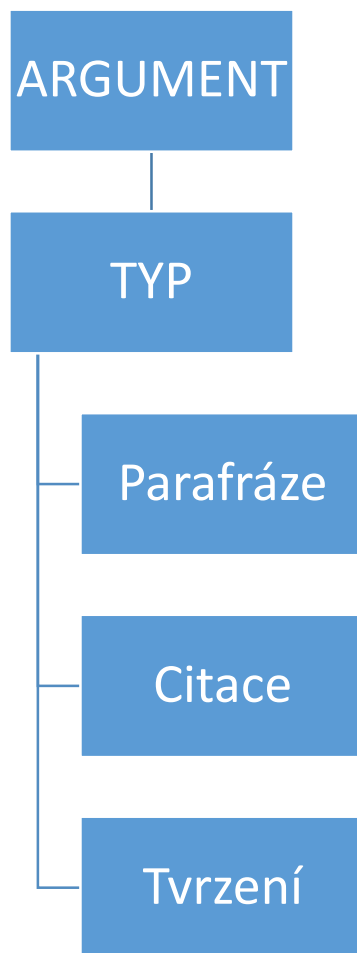
- Reference – literatura/judikatura
- Nikoli reference jako celkem, ale konstituenty (cíl, argument, polarita)
- Maximum informací o referenci

Polarita



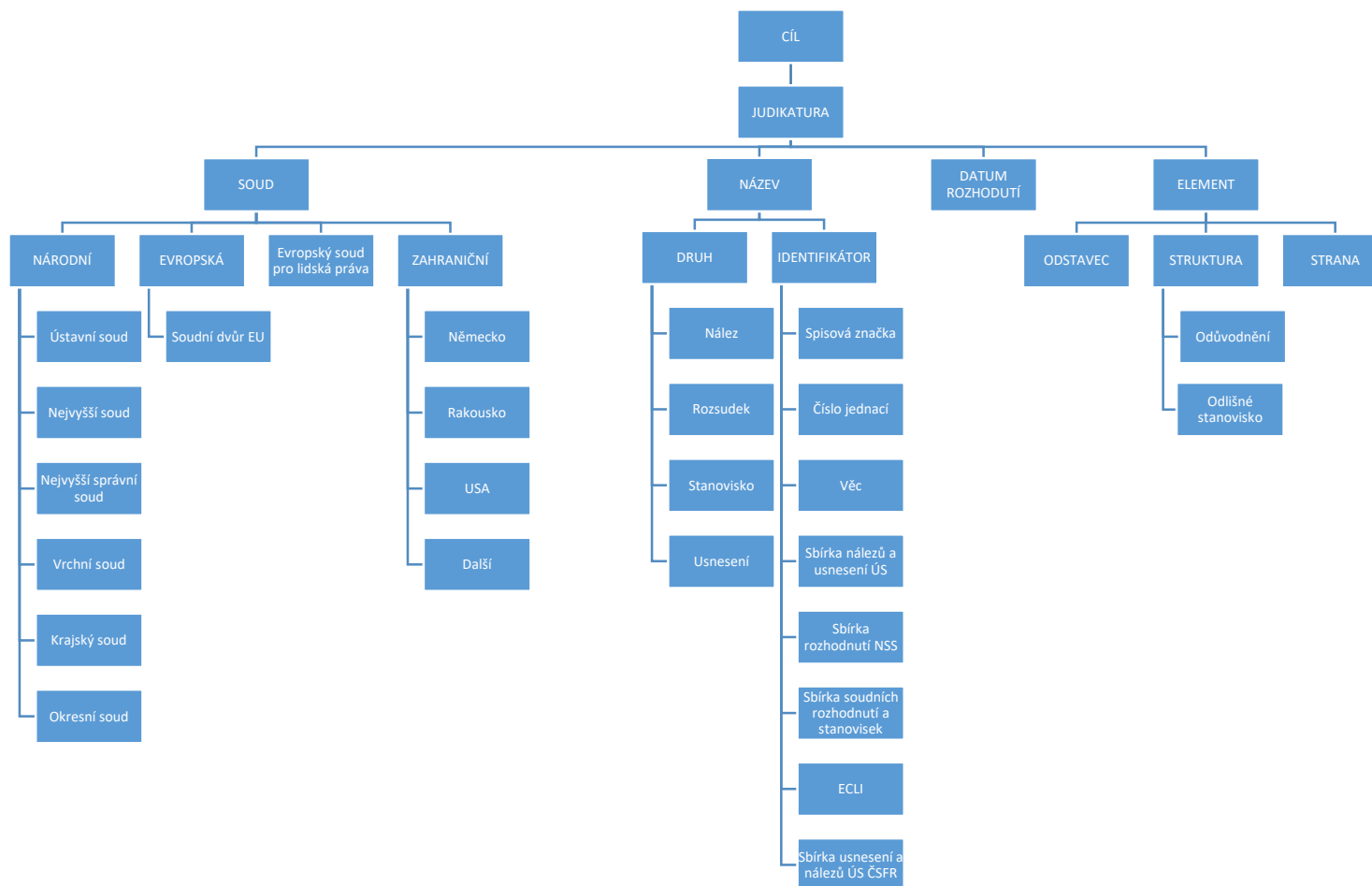
HARAŠTA, Jakub, Jakub MÍŠEK, Monika HANYCH, Pavel LOUTOCKÝ, Michal MALANÍK, Jaromír ŠAVELKA, Markéta ŠTĚPÁNÍKOVÁ a Matěj MYŠKA. Rozměry citací v právu a anotační konvence. *Revue pro právo a technologie*, 2017, roč. 8, č. 15, s. 51-73.

Argument



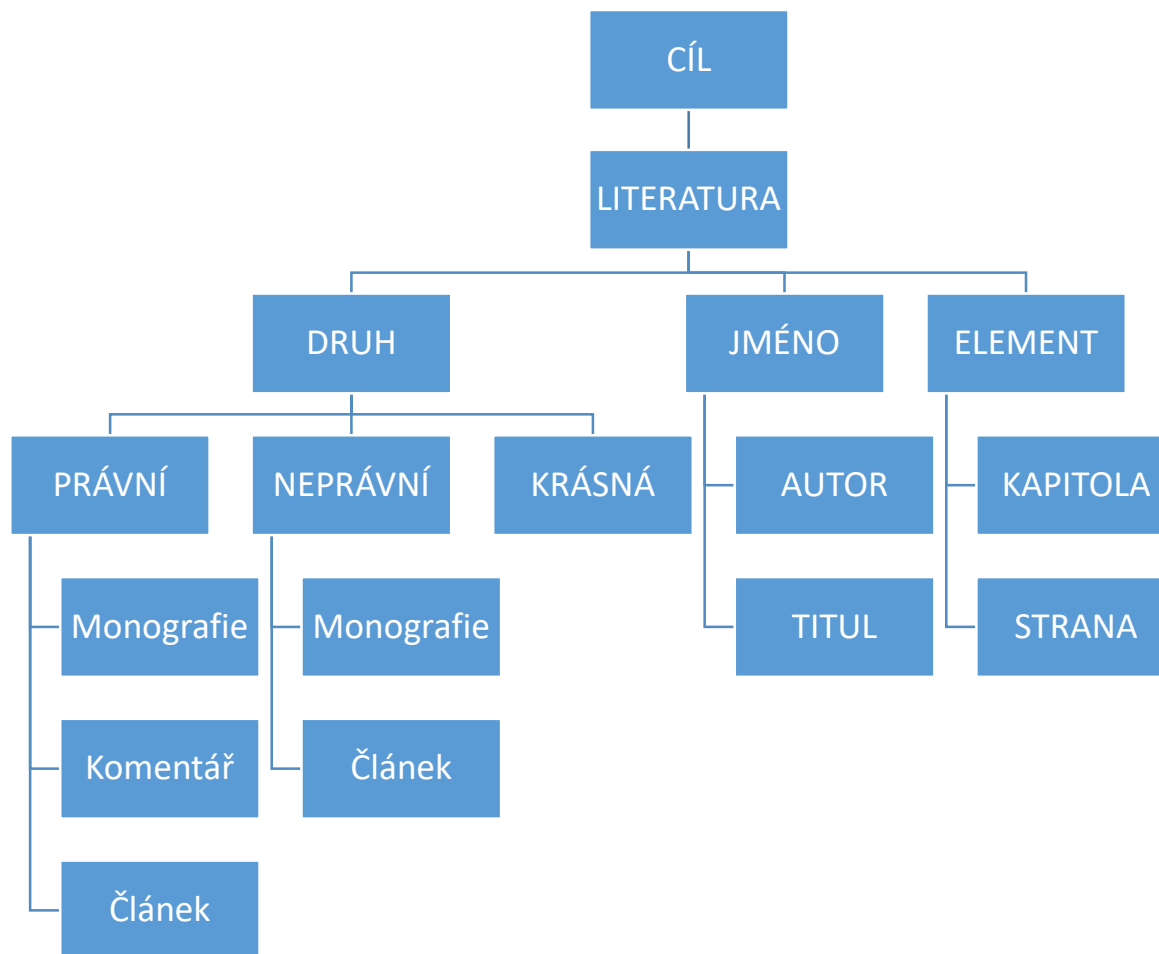
HARAŠTA, Jakub, Jakub MÍŠEK, Monika HANYCH, Pavel LOUTOCKÝ, Michal MALANÍK, Jaromír ŠAVELKA, Markéta ŠTĚPÁNÍKOVÁ a Matěj MYŠKA. Rozměry citací v právu a anotační konvence. *Revue pro právo a technologie*, 2017, roč. 8, č. 15, s. 51-73.

Cíl: judikatura



HARAŠTA, Jakub, Jakub MÍŠEK, Monika HANYCH, Pavel LOUTOCKÝ, Michal MALANÍK, Jaromír ŠAVELKA, Markéta ŠTĚPÁNÍKOVÁ a Matěj MYŠKA. Rozměry citací v právu a anotační konvence. *Revue pro právo a technologie*, 2017, roč. 8, č. 15, s. 51-73.

Cíl: literatura



HARAŠTA, Jakub, Jakub MÍŠEK, Monika HANYCH, Pavel LOUTOCKÝ, Michal MALANÍK, Jaromír ŠAVELKA, Markéta ŠTĚPÁNÍKOVÁ a Matěj MYŠKA. Rozměry citací v právu a anotační konvence. *Revue pro právo a technologie*, 2017, roč. 8, č. 15, s. 51-73.

Část II. Zjednodušení konvence

Argument
Druh argumentu
Element
Implicitní identifikace
J:Datum
J:Druh
J:Identifikátor
J:Soud
Koeficient
L:Autor
L:Další údaje
L:Název
Reference-Judikatura
Reference-Judikatura-implicitní
Reference-Literatura
Reference-Literatura-implicitní
Sentiment

- **Argument:** Druh argumentu, Implicitní identifikace
- **Datum, Druh, Identifikátor, Soud**
- **Autor, Název, Další údaje**
- **Reference:** koeficient + sentiment

Anotační manuál

- **Jak anotovat**
- **Instrukce a příklady k použití jednotlivých anotací**

Část III. Ověřování

- **Ověření schopnosti anotátorů anotovat s výsledkem procesu zjednodušování**
- **Srozumitelnost manuálu**
- **Seznámení s anotačním rozhraním**
 - **GATE, Brat, ...**

Část IV. Výběr dokumentů

- ÚS, NS, NSS
- Průřez roky
- Průřez formami (usnesení, nálezy, stanoviska; senáty, pléna, rozšířené senáty atp.)
- Nejkratší dokument cca 4750 znaků, nejdelší dokument cca 537 500 znaků

Část V. Proces a anotace

- **Anotátoři**

- PrF MU (Mgr.): **Jan Zibner**, Helena Pullmannová, Daniela Procházková, **Tamara Šejnová**, Adéla Kotková, Michal Vosinek, Petr Semenišin
- PrF MU (Ph.D.): Lucie Zavadilová, **Jakub Harašta**, Jakub Míšek, Pavel Loutocký, František Kasl
- **Nikola Šimková** (neprávník)

Dokumenty a anotace

- 350 rozhodnutí, každé 2 anotátoři = 700 dokumentů
- Náhodné rozložení po anotátorech
- Cca 600 hodin

Anotované rozhodnutí

Nejvyšší soud již ve stanovisku svého občanskoprávního a obchodního kolegia ze dne 17. 6. 1998, Cpn 19/98, uveřejněném pod číslem 52/1998 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek (dále též jen "stanovisko") vysvětlil (pod bodem XIII stanoviska, str. 181 /357/), že požadavek zákona na pluralitu věřitelů nelze posuzovat odděleně od požadavku plurality "splatných závazků" dlužníka. Dlužník musí mít nejméně dva věřitele, z nichž každý má proti němu pohledávku po lhůtě splatnosti; o úpadek v žádné z jeho forem tedy nepůjde například tehdy, má-li dlužník jen jediného věřitele s (více) pohledávkami po lhůtě splatnosti, avšak pohledávky dalších věřitelů dosud splatné nejsou (doba plnění dosud neuplynula). Tamtéž Nejvyšší soud formuloval závěr, že podmínka více věřitelů dlužníka je splněna také tehdy, je-li splatná pohledávka dalšího (druhého) věřitele zanedbatelného rozsahu.

Postoupením pohledávky ve smyslu ustanovení § 524 a násl. obč. zák. (cesí) postupuje původní věřitel (postupitel - cedent) svou pohledávku třetí osobě - novému věřiteli (postupníkovi - cesionáři), čímž dochází ke změně v subjektech původního závazkového vztahu (ke změně v osobě věřitele). S výjimkou případů, kdy je postoupení pohledávky jako takové výslovně vyloučeno zákonem (srov. např. § 525 obč. zák.) nebo kdy postoupení pohledávky brání povaha závazku (např. jde-li o plnění vázané nezastupitelně na osobu dlužníka), případně dohoda uzavřená mezi původním věřitelem a dlužníkem (k povaze postoupení srov. např. Knapp, V. a kol.: Občanské právo hmotné, svazek II., 1. vydání, Praha, CODEX 1995, str. 97-100), pak nejsou kladeny žádné zákonné překážky postoupení i jen části pohledávky, neklade-li takové omezení povaha závazku - nejde-li tedy např. o závazek nedělitelný (srov. např. Jehlička, O. - Švestka, J. - Škárová, M. a kol.: Občanský zákoník. Komentář. 5. vydání, Praha, C. H. Beck 1999, str. 523). Úsudek odvolacího soudu, podle nějž pro posouzení dlužníkovy úpadku je třeba vycházet z toho, že dlužník musí mít původní (nikoli postoupené) splatné závazky vůči alespoň dvěma věřitelům, v zákoně o konkursu a vyrovnání ani v jiném právním předpisu oporu nemá.

navazovat. Jedna z nejtypičtějších doktrín korespondujících s uvedeným byla vyložena již v **nálezu** sp. zn. Pl. ÚS 16/93 ze dne 24. 5. 1994 (N 25/1 SbNU 189; 131/1994 Sb.) a byla zopakována naposled v **nálezu** sp. zn. Pl. ÚS 33/10 ze dne 23. 4. 2013 (N 62/69 SbNU 177): „Zatímco restituce je odstraněním protiprávnosti při převodu vlastnictví, případně protiprávního zásahu do vlastnického práva, a to navrácením věci do původního právního vztahu, vyvlastnění je nuceným odejmutím vlastnického práva ve veřejném zájmu, a to na základě zákona a za náhradu. Důvodem restituce je výlučně protiprávnost, zatímco důvodem vyvlastnění je veřejný zájem, tj. pojem odlišný. Restituce tudíž není nuceným odejmutím vlastnictví, nýbrž povinností obnovit původní právní stav.“ V tomto uspokojení majetkových nároků plynoucích z širší (historické) spravedlnosti prostřednictvím v zásadě jednorázových aktů restitučních, rehabilitačních a transformačních nesnese ústavněprávní srovnání s akty zákonodárce fungujícího (co do východisek i co do cílů) zcela v podmínkách právního státu. Uvedený náhled se promítá jak do zmiňovaných otázek rovnosti oprávněných osob, tak např. do hodnocení ústavnosti výčtových restitučních zákonů, které by jinak bez podstatného zohlednění výše uvedeného pro absenci obecnosti právního předpisu mohly jen stěží v abstraktní kontrole norem obstát [sp. zn. Pl. ÚS 27/09 ze dne 10. 9. 2009 (N 199/54 SbNU 445; 318/2009 Sb.), část VI./a. sp. zn. Pl. ÚS 9/07, bod 56]. Tyto závěry je možno činit jen při vědomí, že „alespoň částečná náprava krivd minulosti předurčuje charakter dalšího demokratického vývoje“ (sp. zn. Pl. ÚS 9/07, bod 32).

315. Ve druhé řadě je ke krokům ii. a iii. nutno zdůraznit, že otázka náboženské neutrality je úzce spjata s podmínkami pro výkon náboženské svobody ve smyslu subjektivního základního práva. V dosavadní judikatuře Ústavního soudu lidskoprávní pohled při výkladu čl. 2 odst. 1 Listiny dokonce zcela převažuje. K širšímu vymezení ústavně pokrytých aktivit církví, které se neomezují jen na výkon kultu, se Ústavní soud již vyjádřil opakovaně v minulosti [nález sp. zn. I. ÚS 146/03 ze dne 18. 6. 2003 (N 115/31 SbNU 33); nález sp. zn. Pl. ÚS 6/02 ze dne 27. 11. 2002 (N 146/28 SbNU 295; 4/2003 Sb.); nález sp. zn. Pl. ÚS 2/06 ze dne 30. 10. 2007 (N 173/47 SbNU 253; 10/2008 Sb.); nález sp. zn. Pl. ÚS 9/07, bod 98 a tam příkladem uvedená zahraniční judikatura]. V dosavadní judikatuře se Ústavní soud měl možnost vyjádřit i k relevanci ochrany vlastnického práva pro výkon základních práv jiných: „[V]lastnické právo, nemá-li být pojmáno samoučelně, samo zprostředkovává využití jiných základních a dalších práv“ [nález sp. zn. Pl. ÚS 39/01 ze dne 30. 10. 2002 (N 135/28 SbNU 153; 499/2002 Sb.), část IV in fine]. Ve vztahu např. k primární ochraně soukromého a rodinného života dle čl. 10 Listiny, kdy intenzita zájmu na ochraně tohoto základního práva přesahovala zájem na ochraně pouze práva vlastnického, se zcela konkrétně vyslovil nález sp. zn. I. ÚS 2477/08 ze dne 7. 1. 2009 (N 4/52 SbNU 27). Konečně ve vztahu k ochraně základních práv plynoucích z náboženské svobody (rovněž explicitně v kontextu čl. 2 odst. 1 Listiny) se vyslovil nález sp. zn. Pl. ÚS 9/07, v němž byla vyslovena protiústavní nečinnost zákonodárce v oblasti vypořádání historického majetku církví a náboženských společností. Jedním z nosných důvodů nálezu (část XI./c) bylo právě zjištění, že za stavu absence (trvajícího do 31. 12. 2012) vypořádání historického majetku církví není model tzv. hospodářského zabezpečení církví a náboženských společností plnohodnotnou alternativou, zejm. není zárukou svobod plynoucích z čl. 16 odst. 1 Listiny, zvláště pak nezávislosti (dotčených) církví a náboženských společností na státu podle čl. 16 odst. 2 Listiny (bod 103). „Uvedený stav při absenci rozumného vypořádání historického církevního majetku, kdy je stát v důsledku své vlastní nečinnosti nadále dominantním zdrojem příjmů dotčených církví a náboženských společností, ... tak ve svých důsledcích porušuje čl. 16 odst. 1 Listiny co do volnosti projevovat víru ve společnosti veřejným působením a tradičními formami nábožensky motivovaných obecně prospěšných aktivit s využitím příslušných historicky formovaných ekonomických zdrojů, a zvláště pak čl. 16 odst. 2 Listiny, a to v hospodářské složce církevní autonomie“ (bod 104). „Jinými

Část VI. Sjednocování anotací

- Konceptuálně jednoduché / konceptuálně složité
- Editování (adjudikace) třetí osobou
- Odstraňování chyb anotátorů, odstraňování chyb způsobených nejednoznačností anotačního manuálu, rozhodování o tom, co je „správně“
- Editoři: Jakub Míšek, Pavel Loutocký, Jakub Harašta
- Cca 160 hodin

Výsledek

- **350 anotovaných dokumentů**

Děkuji Vám za pozornost

jakub.harasta@law.muni.cz

Podpořeno Grantovou agenturou ČR v rámci projektu GA17-20645S (Exaktní hodnocení aplikační relevance judikatury)